# ГОДИШЕН ДОКЛАД

## за извършените дейности и изразходвани бюджетни средства от читалищата на територията на община Търговище през 2023 г.

В изпълнение на Закона за народните читалища, чл.26а, ал. 4 и 5, председателите на читалищата ежегодно представят своите доклади за осъществените читалищни дейности и за изразходваните от бюджета средства през предходната година. Представени са доклади за осъществените читалищни дейности и за изразходваните от бюджета средства през 2023 г. от следните читалища:

1. ОНЧ „Напредък-1864“ - град Търговище
2. НЧ „Йордан Миндов-1892“ село Алваново
3. НЧ „Будител-1927“ село Баячево
4. НЧ „Пробуда-1926“ кв. Бряг
5. НЧ „Развитие-1906“ село Буховци
6. НЧ „Надежда-1904“ село Вардун
7. НЧ „Васил Левски -1925“ село Васил Левски
8. НЧ „Христо Ботев-1910“ село Голямо Соколово
9. НЧ „Светлина-1927“ село Давидово
10. НЧ „Христо Ботев-1927“ село Драганово
11. НЧ „Съгласие-1902“ село Дългач
12. НЧ „Пробуда-1928“ село Кралево
13. НЧ „Светлина-1931“ село Ловец
14. НЧ „Михаил Донев-1903“ село Лиляк
15. НЧ „Просвета-1907“ село Надарево
16. НЧ „Самообразование-1911“ село Острец
17. НЧ „Кирил и Методий-1909“ село Подгорица
18. НЧ „Светлина-1929“ село Пресиян
19. НЧ „Родина-1927“ село Пробуда
20. НЧ „Пробуда-1928“ село Ралица
21. НЧ „Искра-1927“ село Русе
22. НЧ „Пробуда-1928“ село Съединение
23. НЧ „Развитие-1926“ село Стража
24. НЧ „Светлина-1947“ село Търновца
25. НЧ „Светлина-1927“ село Черковна

Не са спазили срока, но са представили: НЧ „Иван Вазов-1908“ село Здравец, НЧ „Напредък -1903“ село Дралфа, НЧ „Светлина-1913“ село Маково, НЧ „Минчо Иванов-1912“ село Макариополско, НЧ „Кирил и Методий-1909“ село Подгорица, НЧ „Пробуда -1921“ село Голямо Ново, НЧ „Развитие -1904“ кв.Въбел /01.04.2024 г./,Народно читалище„Пробуда-1936“ село Божурка, НЧ „Успех-1921“ село Момино,НЧ„Васил Левски-1907“ село Бистра /03.04.2024 г./.

Доклади не са представили: НЧ „Напредък-1928“село Преселец и НЧ „Развитие-1938“ село Буйново.

Информацията от тях е обобщена и синтезирана в предоставения доклад за цялостната читалищна дейност през 2023 г.:

Народните читалища в община Търговище са традиционни самоуправляващи се културно-просветни сдружения, които изпълняват държавни културно-просветни задачи в населените места. Читалищата са една уникална културна институция, която съществува единствено у нас. Те са средище на културата, духовността, място, което обединява хората в името на доброто. Нашите прадеди са откъсвали от залъка си, за да изградят това чудо на българската духовност, наречено читалище.

Към читалищата в общината се поддържат библиотеки, които съхраняват своите библиотечни фондове, разполагат с ново набавени материали за 2023 година, като повечето от тях са от дарения. Провеждат ежегодно мероприятия, свързани с представяне на нови книги, кътове, витрини, изложби, срещи с творци, литературни четения, честванията и годишнини и т.н. Предоставят и информационни услуги по места - Баячево, Вардун, Васил Левски, Въбел, Здравец, а някъде поддържат информационни центрове по програма „Глобални библиотеки-България" в селата - Лиляк, Дългач, Кралево Драганoвец, Стража, Макариополско, Давидово, Божурка.

Читалищата развиват и културно-просветна дейност отбелязвайки годишнини, честванията, концерти, празнични програми, изложби, творчески вечери, тържества и други. Всички читалища на територията на общината отбелязват по автентичен начин различните празници.

През 2023 година отбелязани бяха годишнини на следните читалища: 120 години читалище село Голямо Ново; 120 години от създаването на читалище село Лиляк с тържествен концерт „Моето читалище" изнесен от Ансамбъл Мизия. Издадена бе и книга „Моето читалище" - сборник със стихотворения посветен на годишнината на читалището.

Всички знаем, че въпреки превратите на времето, създавани в условия на мизерия, читалищата са функционирали независимо при какви обществено-политически строеве. Това показва, че те са авторитетни и стабилни институции, които са необходими на обществото. В много населени места може да няма училище или религиозен храм, но почти навсякъде има читалище и неговата сграда е издигната на най-личното място. Читалището е мястото в което влизат от най-малките до най-възрастните. Съзнавайки спецификата на района, съхраненото фолклорно богатство и живите му традиции, читалищните специалисти целенасочено развиват любителското художествено творчество, като поддържат художествени състави - постоянно действащи и временни художествени колективи, които не спират да се изявяват на прегледи на художествената самодейност - международни, национални и на общински участия. Измерител на високото художествено качество в изпълненията на самодейните състави и отделните изпълнители са множеството високи награди, с които те се завръщат от международни, национални, регионални събори, фестивали. Заслужава похвала подкрепата, която читалищните ръководства оказват на младите дарования, обучавани в отделните фолклорни школи и самодейни състави. В община Търговище действат следните постоянни самодейни състави:

Танцова група за български народни танци - кв.Бряг;

Групи за автентични песни, народни обичаи, представяне на носии и тъкани, руски песни и индивидуални изпълнители, танцов клуб - с.Алваново;

Детска фолклорна група -с.Баячево;

Фолклорна група - Общински читалищен съвет;

Женска фолклорна група „Бухларка" и индивидуален изпълнител- село Буховци;

Група за ромски танци „Ромско сърце", група за народни танци „Веселяче", групи за автентичен фолклор и модерни танци - с.Вардун;

Група за автентичен фолклор - с.Васил Левски;

Театрален и танцов състави - с.Голямо Соколово;

ДФГ "Герловски славейчета" и Женска фолклорна група - с.Драганoвец;

Детска група за автентичен фолклор и индивидуален изпълнител - с.Дългач;

ПГ „Пъстра китка" - група за български песни, дует „Пъстра китка", дует „Сестри Мустафови", ДПГ „Китчица"- група за народни песни, ФГ „Елмаз" - група за турски песни и танци -с.Кралево;

ЖФГ "Люляк" и ДЖГ "Лиляче", индивидуален изпълнител и дует за стари градски песни - с. Лиляк;
Група за възстановка на детски игри „Патиланци", ДПГ „Звънчета", Детска театрална група „Мечтатели" - художествено слово с. Надарево;
ПГ за автентичен фолклор „Беломорски извор" - с.Острец;
Дует и индивидуални изпълнители, Кукерска група-с.Пробуда;
Певческа група „Раличка"- село Ралица;
Певческа група за автентични шопски народни песни "Авлига", Танцова група „Веселие"- Стража;
Женска фолклорна група „Славеи" и индивидуални изпълнители- Давидово;
Фолклорна група - с. Пресиян;
ЖФГ „Надежда" - с. Съединение;
Фолклорна група и индивидуален изпълнител- с.Макариополско;
Детска певческа група „Севдана", ЖФГ „Въбелчанки", група за обработен фолклор „Въбелчанки", ЖПГ „Геренченки", група за народни танци „Герепска вечеринка", група за стари градски песни „Посталгия", група за пресъздаване на обичаи, индивидуални изпълнители - кв. Въбел;
Хор „Родна песен", ВИС „Златни зари", литературен клуб за възрастни, модерен балет „Galaxy",вокална студия, театрална студия, детски танцов състав „Джумалийче". Външни дейности: Клуб за народни танци „Джумалийци", частна музикална школа „Доминанта", 3D кино, клуб "Евера" и курс по паневритмия, курс по калапетика -читалище гр. Търговище;
Детска фолклорна група за народно пеене „Северняшки автентични песни", индивидуални изпълнители по автентичен словесен беломорски, шопски и влашки фолклор и три самодейни групи за възпроизвеждане и за пресъздаване на автентични местни беломорски, шопски и влашки обичаи, ДФГ „Лазарки" с деца до 16 г. и ДФГ „Коледари" с деца до 15 години - с. Здравец;
Женска фолклорна група за турски фолклор-читалище с. Божурка;
Певческа група „Детелина", група за народни обичаи- читалище с. Бистра;
Временни състави - ДФГ „Бухларче" и МФГ „Коледари"- село Буховци;
Лазарки в селата Буховци, Баячево, Вардун, Голямо Ново, Драгановец, Кралево, Лиляк, Подгорица, Голямо Соколово, Въбел, Макариополско, Дралфа.
Коледари в селата Стража, Голямо Ново, Драгановец, Подгорица, Дралфа, Здравец. Сурвакари-Вардун,Голямо Ново, Драгановец, Кралево, Подгорица, Въбел, Макариополско, Дралфа, Здравец.
Фолклорна група "Лазарки", Фолклорна група "Колсдари" изпълняващи местните народни обичаи "Лазаруване и Коледуване" - село Стража;
Филмова група-кв.Въбел;
Група за пресъздаване на обичаи - с.Макариополско;
ДФГ „Лазарки" и ДФГ „Коледари" с моми и ергени над 16 г. - село Здравец;
Самодеен състав - с.Маково;
Нова дейност на читалището в село Голямо Соколово е сформиране на група за декламиране.
Детска група „Детски смях"-читалище с. Бистра.

Работата с деца в многобройните клубове за приложни изкуства, клубове за изобразително и кулинарно изкуство, клубове за цветарство и други форми бележи развитие през изминалата година в населените места, предимно където има млади хора, но не само. Например в село Надарево изключителен интерес предизвиква, хоби-клубът -„Боц от тук, боц от там нещичко уших си сам"- шиене на гобленови картички. Интересни са и кръжоците в читалищата с. Божурка - изработване на декорация на една кука и от читалището в село Здравец, „Българска народна везба"-изработване на бродирани луксозни поздравителни картички и пана.

Местните събори и празници всяка година предизвикват широк интерес, сред гости от региона и цялата страна: Сирни заговезни в кв. Бряг, Стража, Макариополско, Пробуда - общоселски празник „Да изгоним злото със звъна на чанове и страшни маски"; Петдесетница-сбор на село Пробуда и шести празник на чесъна с кулинарен конкурс на ястия с чесън и открит базар за производители на чесън. Празник на хляба в село Острец; „Спасовден" сбор на селото. Национален фолклорен събор „Фисека пее" и празникът на мекицата - с.Буховци; Първи селски събор и празник на село Ловец; Трети национален събор на народното творчество „Стража пее, играе и се смее" и празник на говедарчето-село Стража; Фестивал на традиционните детски игри и демонстрация на изработване на метла, за втора поредна година. Издаде се и сборник за 2023 година - „Български пословици и поговорки" - с. Голямо Соколово. Събитието е посветено на 20 - годишнината на Конвенцията на Юнеско за опазване на нематериалното културно наследство. Празник на дърпаната баница „С баницата и в делник, и в празник" - село Макариополско; „Охльо-Бохльо, покажи си рогата"- кулинарно-фолклорен празник на улешките и „Алваново - село под слънцето" -общоселски празник /събор/ - село Алваново; Курбан за здраве, събор на селото и панихида- село Васил Левски; Десети празник на виното и любовта и празник на динята - село Баячево; Гергьовска люлка-с. Русец; Празник на плодородието - с. Съединение; Илинденски събор - с. Пресиян. Концертна програма по повод Димитровден - празник на читалището в град Търговище; Празник на селото „Петковден" с. Ралица; Празник „Вино и любов", Сбор на Въбел „Свети Дух", Геренска валелия - Празник по повод Сирни Заговезни - кв. Въбел; „Празник-изложение на вкусната храна"-кв. Бряг; „Спасов ден" - общоселски събор на село Здравец;

Читалищата са организатори и на различни изложби и конкурси - кулинарна изложба „Ястия с риба в село Лиляк" за Никулден със състезателен характер.„Никулден по Буховски"-конкурс за рибни ястия, конкурс „През прозореца на Коледа", конкурс „Моят, цветен Великден" -с. Буховци; национални конкурси „Куклата на баба" - Стража и Давидово /любими приказни герои/; конкурс за коледни картички - Давидово; онлайн конкурс „Любими десерти от тефтера на баба и мама" и Литературен конкурс „Будители"-с.Баячево; Национален конкурс за най -оригинална мартеница и мартенски сувенир „Пижо и Пепда" - с. Кралево; Национални конкурси за рисунка и стихотворение-Лиляк; Национален виртуален конкурс „Българска народна мъдрост" с. Голямо Соколово; Четвърти национален онлайн конкурс „Моята Коледа" и четвърти национален онлайн конкурс „Най-автентична сурвачка" - с. Макариополско; Шести регионален конкурс „Моят бащин дом", конкурс „Моята коледна зимна рисунка" - с. Здравец, художествени изложби-„Заедно можем всичко" - работилници на различни теми и „Да сме бели и червени, като слънцето засмени" - традиции и обичаи, свързани с Баба Марта и ръчно изработване с естествени и автентични материали от природата на мартеници, пана, кукли и картички - читалище с.Здравец .

Под домакинството на читалище село Момино за девети пореден път се провежда Детски пленер с художниците от ЦПЛР-Обединен детски комплекс- Търговище. Направена е от читалището и изложба Чудото на българските чешми „Извор на живот".

Празник „Ашуре" и кулинарна изложба - възстановка на традиционна байрамска софра - читалище с. Божурка. Край търговищкото село Божурка се провежда традиционния събор „Баба Конду". Съществува известна легенда за Баба Конду.

Изложба „Есен в кошници и буркани" и възпроизвеждане на обичая „Еньовден".

организирани от читалището в с. Бистра.

Читалищата в общината развиват и краеведска дейност. Наличие на етнографски сбирки има в населените места - Бряг, Ловец, Лиляк, Васил Левски, Ралица, Голямо Соколово, Макариополско, Дралфа, Момино, Подгорица, Алваново, Русец, Давидово, Буховци, Бряг, Съединение, Ралица, Въбел, Момино, Стража, Здравец. Читалище с. Стража - действа нумизматична сбирка, направени са записи на местни автентични шопски народни песни „Шопски напеви". Представен е обичая „Къпане на дете",„Мъдро село"- на три пейки мъдростите „Болен здрав носи", „Бързата работа, срам за майстора", „Ум парува,

ум робува, патки пасе" - с. Баячево. Действаща ретро-изложба и колекция на стари грамофонни плочи и два стари грамофона-читалище гр. Търговище. Налични са и три отделни музейни колекции от определени периоди на близкото минало, възпроизвеждане на обичаите „Седянка", „Бабуване" по беломорски - с. Здравец; Читалище с. Бистра издаде книга „Летопис на село Бистра".

Читалищата в общината развиват спортна дейност и осъществяват инициативи с екологична насоченост. Читалището в село Буховци е организатор на турнир по тенис на маса „Недялко Пенев - Кабака". Читалището в село Момино е в добро сътрудничество за съвместна дейност с „Вариант 5" - Спортен клуб по ориентиране гр. Търговище. Читалищата от селата Подгорица, Руец, Стража, Баячево, Дралфа, Драгановец, Бряг, Здравец, Кралево, Вардун поддържат футболни отбори. Общински читалищен съвет е организатор на Десети футболен турнир в град Търговище. Спортни дейности развива и читалището в село Голямо Соколово - организатор на традиционен спортен празник по повод 6 септември със състезателен характер. Проведени са граждански инициативи с екологична цел „За чист въздух в селата Баячево и Руец"-раздадени и посадени дръвчета.

През 2023 година в периметъра на основните читалищни дейности успешно се включват и по новите функции, като реализация на услуги в социалната сфера, осигуряването на широк достъп за информация на гражданите. Все повече читалищата се очертават не само, като културни центрове, но и като такива на гражданското общество.

Читалищата през 2023 година имат и спечелени проекти: по програма „Българските библиотеки-съвременни центрове за четене и информираност" към Министерството на културата на читалищата кв. Бряг, с. Давидово, с. Г.Соколово, с. Кралево, с. Драгановец, с. Стража, с. Алваново, с. Вардун, с. Съединение, с. Лиляк, с. Макариополско.По проект на Община Търговище и платформа Агора за „Малки инициативи в населените места" спечелен проект - читалище с. Буховци.Спечелен проект по Виваком- читалище с. Баячево. Читалище с. Алваново - участие във Фонд за подкрепа на местни инициативи - Търговище „Подобряване облика на с. Алваново" за предотвратяване разрушаването на паметник-част от архитектурен ансамбъл в центъра на селото.Читалище с. Лиляк - участие във Фонд за подкрепа на местни инициативи - Търговище „Облагородяване на екстериора пред и около читалището".Читалище кв. Въбел - Фонд „Местни инициативи" на Община Търговище „Чиста водица, мирна главица".Читалище с. Макариополско-програма по Фонд „Местни инициативи" гр. Търговище и програма за развитие на дарителството на местно ниво „Борса на идеи и проекти".

Проблемът с остарялата материално-техническа база остава, като основен, понеже сградния им фонд с обемен и труден за поддържане. Влагат се средства предимно за частичен ремонт на покривите. Общинското ръководство познава читалищните проблеми, свързани със сградния читалищен фонд и търси възможности да ги реши.

/част от информацията е извлечена и от информационните карти за 2023 г., представени от читалищата към Министерството на културата/

Читалищата в община Търговище различни по вътрешна структура, по големина и обхват, през 2023 г. успешно изпълняват ролята си на основен и стабилен фактор в развитието на местната култура.

**Изразходвани бюджетни средства от читалищата на територията на община Търговище през 2023 г. В бюджета на културния календар през 2023 година за отбелязване на национални и местни празници, годишнини, културни събития и традиционни прояви в община Търговище са предвидени средства и за читалищна дейност.**

**СПРАВКА**

за субсидиите за читалища ДДД за периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г.

| № по ред | Наименование на предприятие | Вид на субсидията | Сума (лв.) | СО – МО №/дата | §§ от ЕБК |
|---|---|---|---|---|---|
| **I.** | **Субсидии за читалища** | **§61-09** | **768 341** | | |
| 1. | НЧ с.Алваново | | **19011** | | |
| 2. | НЧ с.Баячево | | **22743** | | |
| 3. | НЧ с.Бистра | | **15271** | | |
| 4. | НЧ с.Божурка | | **22743** | | |
| 5. | НЧ с.Буйново | | **7799** | | |
| 6. | НЧ с.Буховци | | **26484** | | |
| 7. | НЧ с.Вардун | | **19011** | | |
| 8. | НЧ с.Васил Левски | | **15271** | | |
| 9. | НЧ кв.Въбел | | **30220** | | |
| 10. | НЧ с.Г.Соколово | | **15271** | | |
| 11. | НЧ с.Голямо Ново | | **15271** | | |
| 12. | НЧ с.Давидово | | **26484** | | |
| 13. | НЧ с.Драгановец | | **22743** | | |
| 14. | НЧ с.Дралфа | | **19011** | | |
| 15. | НЧ с.Дългач | | **22743** | | |
| 16. | НЧ с.Здравец | | **9137** | | |
| 17. | НЧ кв.Бряг | | **7798** | | |
| 18. | НЧ с.Кралево | | **22743** | | |
| 19. | НЧ с.Лиляк | | **37695** | | |
| 20. | НЧ с.Ловец | | **15268** | | |
| 21. | НЧ с.Макариополско | | **22743** | | |
| 22. | НЧ с.Маково | | **7798** | | |
| 23. | НЧ с.Момино | | **15271** | | |
| 24. | НЧ с.Надарево | | **15271** | | |
| 25. | НЧ с.Острец | | **15271** | | |
| 26. | НЧ с.Подгорица | | **15271** | | |
| 27. | НЧ с.Преселец | | **7799** | | |
| 28. | НЧ с.Пресиян | | **15271** | | |
| 29. | НЧ с.Ралица | | **15271** | | |
| 30. | НЧ с.Руец | | **15271** | | |
| 31. | НЧ с.Стража | | **33961** | | |
| 32. | НЧ с.Съединение | | **22743** | | |
| 33. | НЧ с.Търновца | | **7799** | | |
| 34. | НЧ с.Черковна | | **7799** | | |
| 35. | НЧ с.Пробуда | | **19011** | | |
| 36. | ОНЧ Търговище | | **93909** | | |
| 37. | РЕКИЦ Търговище | | **45165** | | |
| 38. | **ВСИЧКО** | **Дофинансиране** НЧ - кв.Въбел; НЧ с.Лиляк; НЧ с.Стража<br>**ОБЩО** | **30 000**<br>**798 341** | | |

Съгласувал, Христалина Халачева, *Секретар на Община Търговище* [redacted]

Изготвил: Нели Николова, *Гл.експерт «Читалища»* [redacted]

Приет с Решение № 20 по Протокол № 7/25.04.2024

Общински съвет Търговище ПРЕДСЕДАТЕЛ [redacted]